

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 36 0 Rs 045754 19 Rev
Sarajevo, 18.02.2020. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Radenko Blagojević, predsjednik vijeća, Mustafa Šabić i Mirjana Dević, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.G. iz K., koga zastupa punomoćnik A.G., advokat iz K., protiv tuženog JP ... d.d. S., Z.d. RMU K. d.o.o. K., koga u revizijskom postupku zastupa punomoćnik Z. H., advokat iz V., radi utvrđenja diskriminacije i naknade štete, v.p.s. 500,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Kantonalnog suda u Zenici broj: 36 0 Rs 045754 19 Rsž od 11.10.2019. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 18.02.2020. godine donio je sljedeću:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tuženog za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Kaknju broj: 36 0 Rs 045754 18 Rs od 29.08.2019. godine odlučeno je:

Utvrđuje se da je tuženi povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje u pogledu uvjeta za zapošljavanje i izbor kandidata diskriminirajući ga na način što je svim zaposlenicima istog radnog mjesta „vozač dampera“ koji su kao i tužitelj prethodno imali zaključene ugovore o radu na određeno vrijeme ponovo zaključio ugovore o radu za isto radno mjesto na određeno vrijeme, osim sa tužiteljem.

Obavezuje se tuženi da otkloni posljedicu diskriminacije tako što će s tužiteljem zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme, i to za obavljanje poslova radnog mjesta „vozač dampera preko 500 KW“ ŠRM ... u EJ/pogonu PK V., za period od ... godine, pa nadalje, pod istim uvjetima kao i sa ostalim zaposlenicima na istom radnom mjestu, u roku od 15 dana.

Obavezuje se tuženi da tužitelju naknadi štetu u visini izmakle plaće, koju bi ostvario da je radio i to za period od ... do ... godine, te da mu isplati kako slijedi:

- iznos od ..., za period od do godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od godine, pa do isplate,

- iznos od ... KM, za period od do godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od godine, pa do isplate,

- iznos od ... KM, za period od do godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od godine, pa do isplate,
- iznos od ... KM, za period od do godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od godine, pa do isplate,
- iznos od ... KM, za period od do godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od godine, pa do isplate,
- iznos od ... KM, za period od do godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od godine, pa do isplate,
- iznos od ... KM, za period od ... do godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od godine, pa do isplate,
- iznos od ... KM, za period od do godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od godine, pa do isplate,
- iznos od ... KM, za period od do godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od godine, pa do isplate,
- iznos od ... KM, za period od do godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od godine, pa do isplate,
- iznos od ... KM, za period od do godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od godine, pa do isplate, kao i da za tužitelja izvrši uplatu doprinosa za PIO za period od ... do ... godine u iznosu od ... KM, uvećano za dodatni doprinos za PIO u iznosu od ...KM, odnosno ukupno na ime doprinosa za PIO iznos od ... KM, u korist zavoda ... M., sve u roku od 15 dana.

Nalaže se tuženom da tužitelju naknadi troškove postupka u iznosu od 2.727,20 KM, u roku od 15 dana.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Zenici broj: 36 0 Rs 045754 19 Rsž od 11.10.2019. godine (stav 1. izreke) žalba tuženog se odbija i presuda prvostepenog suda potvrđuje, uz odluku suda u stavu 2. da se tužitelj odbija sa zahtjevom za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu.

Protiv drugostepene presude tuženi je, u zakonskom roku, izjavio reviziju zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija uvaži, na način da se žalba tuženog uvaži, drugostepena presuda preinači i odbije tužbeni zahtjev, uz naknadu svih troškova postupka, ili ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Ispitujući pobijanu presudu u okviru razloga revizije i razloga iz člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službene novine F BiH“ broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15, u daljem tekstu ZPP) ovaj sud je odlučio:

Revizija nije osnovana.

Nije osnovan revizijski razlog povrede odredaba parničnog postupka.

Tuženi prigovara postupanju drugostepenog suda protivno odredbama člana 8., 231., 191., stav 4. i 2. stav 1. ZPP, a koji prigovori za ovaj sud nisu prihvatljivi.

Drugostepeni sud nije postupio protivno članu 8. ZPP.

Suprotno istaknutom prigovoru, po ocjeni ovog suda, drugostepeni sud je prilikom donošenja pobijane odluke, u postupku ocjene izvedenih dokaza, odlučujući o žalbi tuženog pravilno zaključio da je prvostepeni sud sve izvedene dokaze cijenio pravilno i u skladu sa članom 8. ZPP, i na osnovu slobodne ocjene dokaza utvrdio činjenice odlučne za ovaj spor, za koji zaključak je u obrazloženju svoje odluke dao potpune i pravilne razloge prihvatljive i za ovaj sud bez potrebe za ponavljanjem, pri čemu ta ocjena dokaza nije bila arbitrarna. Drugostepeni sud je svoju odluku donio prihvatajući pravilnim i potpunim utvrđenja prvostepenog suda, pa, dakle, nije utvrdio drugačije činjenično stanje nego što je ono u prvostepenoj presudi, u kom slučaju bi se jedino, eventualno, moglo govoriti o samostalnoj ocjeni dokaza od strane drugostepenog suda, pa ni sa tog stanovišta ne postoji povreda člana 8. ZPP, koja bi bila učinjena u postupku pred drugostepenim sudom.

To što se tuženi „ne slaže“ sa zaključcima drugostepenog suda o pravilnosti i zakonitosti prvostepene presude i što nije „zadovoljan“ donesenom odlukom ne čini pobijanu presudu samo zbog toga nezakonitom. Ovo iz razloga što slobodnoj ocjeni dokaza od strane suda stranka ne može s uspjehom suprotstaviti svoju ocjenu tih dokaza, što tuženi upravo čini dajući u reviziji svoju ocjenu pojedinih dokaza, a što u konkretnom slučaju uključuje u sebi i prigovore činjenične prirode koji u revizijskom postupku nisu relevantni (član 240. stav 2. ZPP).

Drugostepeni sud nije postupio ni protivno odredbama člana 231. ZPP.

Navedeni prigovor nije prihvatljiv, jer je odredbama člana 231. ZPP određeno da će drugostepeni sud u obrazloženju presude, odnosno rješenja ocijeniti žalbene navode koji su od odlučnog značaja, a kako je pravilno i postupio drugostepeni sud. Proizilazi da drugostepeni sud i nije dužan u obrazloženju svoje odluke ocijeniti sve žalbene navode, ili one za koje žalitelj smatra da su od odlučnog značaja, jer odluku o tome koji su navodi od odlučnog značaja donosi žalbeni sud, a ne žalitelj.

Drugostepeni sud je pravilno primijenio navedene odredbe ZPP, jer je o navodima žalbe, koji su od odlučnog značaja, iznio valjano i zakonito obrazloženje i dao svoju ocjenu istih, a za one koji to nisu ocjenu i nije bio dužan dati, niti ih obrazlagati, te suprotni prigovori nisu prihvatljivi.

Prigovor kojim se osporava iznijeto obrazloženje pobijane presude za ovaj sud nije prihvatljiv, jer je obrazloženje sačinjeno u skladu sa odredbama člana 191. stav 4. ZPP, s obzirom da se iz istog vide razlozi o odlučnim činjenicama koje su poslužile sudu kao stvarni i pravni osnov za donošenje pobijane odluke, pri čemu ti razlozi nisu neodređeni, nejasni, protivrječni, niti paušalni, odnosno obrazloženje po svom sadržaju odgovara zahtjevu i standardu koji je u tom pogledu postavljen naprijed navedenim odredbama ZPP, pa ne stoji prigovor koji tvrdi suprotno.

Neosnovan je i prigovor da je prvostepeni sud postupio protivno odredbama člana 2. stav 1. ZPP (da je odlučivao mimo zahtjeva postavljenih u postupku), a da je drugostepeni sud povrijedio odredbe ZPP jer u žalbenom postupku nije „sankcionisao“ ovakvo postupanje prvostepenog suda. Naime, ukoliko se uporede postavljeni zahtjevi tužitelja sa pripremnog ročišta od 25.03.2019. godine (strana 1. i 2. zapisnika), te sa nastavka glavne rasprave od 12.06.2019. godine (zahtjev za naknadu štete u visini izmakle plaće usklađen sa Nalazom i mišljenjem vještaka ekonomske struke) te izreka prvostepene presude može se nesumnjivo utvrditi da su isti suštinski i sadržajno potpuno identični, a činjenica da se u stavu 1. izreke prvostepene presude nalazi riječ „diskriminirajući ga“, a koje nema u preciziranom zahtjevu tužitelja, ne utiče na drugačiji stav i mišljenje ovog suda po tom pitanju, imajući u vidu odredbu člana 2. stav

1. ZPP kojom je određeno da u parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku, a kako je prvostepeni sud pravilno i postupio.

Tužitelj je postavljenim tužbenim zahtjevom, konačno usklađenim sa Nalazom i mišljenjem vještaka ekonomske struke, tražio utvrđenje da je tuženi povrijedio njegovo pravo na jednako postupanje u pogledu uslova za zapošljavanje i izbor kandidata (stav 1. izreke prvostepene presude), obavezu da tuženi otkloni posljedice diskriminacije tužitelja, tako što će sa tužiteljem zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme (stav 2.) i obavezu tuženog na naknadu štete u visini izmakle plaće za period do godine (stav 3.). Dakle, radi se o tri zahtjeva o kojima je sud raspravljao i odlučio, na način da je istima udovoljio u cijelosti. Činjenica da se u stavu 1. izreke prvostepene presude nalazi riječ „diskriminirajući ga“, a koje nema u tekstu zahtjeva tužitelja, nije postupanje suda mimo postavljenih zahtjeva, i nije postupanje protivno odredbi člana 2. stav 1. ZPP.

Kako prvostepeni sud nije postupio protivno odredbama člana 2. stav 1. ZPP to nije ni bilo razloga, ni osnova, da žalbeni sud „sankcioniše“ postupanje prvostepenog suda Paušalni su, neobrazloženi i konačno neosnovani prigovori o navodnom postupanju nižestepenih sudova protivno odredbama člana 7., 123. i 209. ZPP, te ih ovaj sud i nije posebno obrazlagao.

Kako nisu učinjene povrede odredaba parničnog postupka, na koje revizija neosnovano ukazuje, to nije ostvaren revizijski razlog povrede odredaba parničnog postupka.

Nije ostvaren ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora je zahtjev za utvrđenje da je tuženi povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje u pogledu uslova za zapošljavanje i izbor kandidata, diskriminirajući ga na način što je sa svim drugim zaposlenicima istog radnog mjesta, koje ima i tužitelj, ponovno zaključio ugovore o radu pod istim uslovima, osim sa tužiteljem, obavezu tuženog da sa tužiteljem zaključi ugovor o radu pod istim uslovima kao i sa ostalim zaposlenicima tog radnog mjesta i za taj period, te zahtjev za naknadu štete u visini izmakle plaće koje bi tužitelj ostvario da je radio za utuženi period do godine, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka.

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova, za koja je vezan ovaj sud (član 240. stav 2. ZPP), proizilazi da je tužitelj kod tuženog od mjeseca godine obavljao poslove po osnovu više ugovora o radu na određeno vrijeme u trajanju od po 6 mjeseci, da je tuženi, nakon isteka vremena na koji su ugovori bili zaključivani, sa svim radnicima zaključivao nove ugovore o radu, da je tuženi, nakon isteka posljednjeg perioda za koji je tužitelj imao zaključen ugovor o radu, sa svim drugim zaposlenicima zaključio je novi ugovor o radu, izuzev sa tužiteljem, a zbog njegovog javnog kritikovanja lokalne samouprave u K., određenih političkih stranaka, uprave JP...., čiji je direktor, nakon prestanka obavljanja ove funkcije u V..., postao direktor tuženog, da protiv tužitelja nikada nije vođen disciplinski postupak zbog neke povrede radne obaveze ili neke druge odredbe pravilnika tuženog, da neposredni rukovodioci tužitelja nisu imali zamjerki na njegov rad i ponašanje na poslu, da za radnim mjestom tužitelja nije prestala potreba, čak suprotno primani su i novi radnici. Zaključak i utvrđenje sudova je da je ovakvim postupanjem tuženog tužitelj doveden u nepovoljniji položaj u odnosu na grupu lica koja su se nalazila u identičnoj situaciji u kojoj i tužitelj, jer su svi ostali zaposlenici tuženog, koji su se nalazili u potpuno identičnoj situaciji kao i tužitelj, ponovo zasnovali radni odnos na određeno vrijeme, a što predstavlja segment različitog postupanja, i to

samo zbog iznošenja mišljenja i kritika na rad lokalne samouprave, uprave javnih preduzeća, političkih stranaka. Konačno utvrđenje sudova je da ugovor o radu na određeno vrijeme sa tužiteljem nije ponovno zaključen isključivo iz razloga što je tužitelj javno na društvenim mrežama iznosio svoje mišljenje, a što predstavlja diskriminatorski odnos prema njemu od strane tuženog.

U navedenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji prvostepeni sud je donio presudu kojom je u cijelosti udovoljio zahtjevu iz tužbe, a u žalbenom postupku drugostepeni sud je prihvatio pravilnim utvrđenja, zaključke, pravna shvatanja i obrazloženje odluke prvostepenog suda (a koja revizijom osporava tuženi) pa je njegovu žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio.

Po ocjeni ovog suda, a suprotno stavu revizije, ovakve odluke nižestepeni sudova su pravilne i zakonite i revizijskim prigovorom pogrešne primjene materijalnog prava nisu dovedene u sumnju.

Nižestepeni sudovi su pravilno odlučili kada su primjenom odredaba člana 2., 12. i 15. Zakona o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 59/09 i 66/16, u daljem tekstu ZOZD), uz primjenu odredaba ZPP koje uređuju obavezu dokazivanja činjenica u postupku, udovoljili tužbenom zahtjevu kao u izreci prvostepene presude, dajući o razlozima donošenja takvih odluka pravilna i zakonita obrazloženja, prihvatljiva i za ovaj sud, bez potrebe za ponavljanjem u ovoj odluci.

I ovaj sud smatra da tuženi, na kome je u smislu člana 15. stav 1. ZOZD bio teret dokazivanja, ni na koji način nije dokazao da nije prekršio princip jednakog postupanja ili zabrane diskriminacije u ovom konkretnom predmetu, nasuprot čemu je tužitelj, iako na to nije bio obavezan, mnogobrojnim dokazima izvan svake sumnje dokazao da je tuženi jedino prema njemu, u postupku produženja ugovora o radu na određeno vrijeme, postupao nejednako u odnosu na sve ostale zaposlenike koji su bili u potpuno identičnom radno pravnom statusu, čime ga je očigledno diskriminisao, onemogućujući mu ostvarivanja prava iz radnog odnosa. O svemu tome nižestepeni sudovi iznose valjana i zakonita obrazloženja u svojim odlukama i to prvostepeni na strani 24. i 25., a drugostepeni na strani 4., 5. i 6., prihvatljivo i za ovaj sud, te se u ovom dijelu revident, umjesto iznošenja posebnog obrazloženja, upućuje na navedene dijelove nižestepeni presuda.

Neprihvatljiv je prigovor da se tuženom nisu mogle nametati obaveze iz izreke prvostepene presude. Naime, članom 12. ZOZD uređena su pitanja posebnih tužbi za zaštitu od diskriminacije, te je tako u stavu 1. određeno šta ovlašteni podnosilac zahtjeva za zaštitu od diskriminacije može tužbom tražiti (utvrđenje izvršene diskriminacije, zabrana preduzimanja radnji kojima se vrši diskriminacije, zahtjev da se izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija, naknadu nematerijalne i materijalne štete, te objava presude u medijima).

Smisao uređivanja pitanja diskriminacije na ovakav način je da se, ukoliko se u sudskom postupku dokaže diskriminacija, sudskom odlukom otklone sve posljedice koje je diskriminacije proizvela. U konkretnom slučaju jedino na način kako je izrekom svoje presude odlučio prvostepeni sud biće otklonjene sve posljedice diskriminacije koju je tuženi izvršio prema tužitelju. To znači, da tuženi ima obavezu, između ostalog, i da sa tužiteljem zaključi ugovor o radu pod istim uslovima kao i sa ostalim zaposlenicima istog radnog mjesta za period ... godine pa nadalje, te da mu naknadi materijalnu štetu u visini izmakle plaće koju bi ostvario da je radio. Jedino na ovaj način će se otkloniti sve posljedice nejednakog postupanja tuženog prema tužitelju, te su neprihvatljivi svi prigovori kojima se ova prava tužitelja osporavaju.

Preostali navodi tiču se, bilo, činjeničnih utvrđenja koja u revizijskom postupku nisu relevantna (član 240. stav 2. ZPP), te ih ovaj sud i nije cijenio, ili nisu od odlučnog značaja sa aspekta predmeta spora (član 231., u vezi člana 253. ZPP), pa ih ovaj sud i nije posebno obrazlagao.

Zbog svega iznesenog valjalo je primjenom člana 248. ZPP reviziju odbiti i odlučiti kao u stavu 1. izreke ove presude.

Primjenom člana 397. stav 1., u vezi člana 386. stav 1. ZPP, odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova revizijskog postupka, jer nije uspio sa podnesenom revizijom, pa je odlučeno kao u stavu 2. izreke.

Predsjednik vijeća
Radenko Blagojević, s.r.